

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

*miejsce
na naklejkę*

KOD UCZNIĄ

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EGZAMIN W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM

CZEŚĆ 1. HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 15 stronach jest wydrukowanych **20 zadań**.
2. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
3. Brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
4. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
5. Wszystkie zadania rozwiązuj długopisem lub piórem.
6. Do niektórych zadań podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest poprawna. Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.:
X   B.   C.   D.
7. Jeśli się pomylisz, otocz znak **X** kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:
(X)   B.   ~~X~~   D.
8. Do niektórych zadań podane są dwie odpowiedzi:
A.   B.   albo   TAK   NIE
Tylko jedna z nich jest prawdziwa. Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.:
X.   B.   albo   T~~X~~K   NIE
9. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami.
10. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia ucznia
do nieprzenoszenia
zaznaczeń na kartę

**10 KWIETNIA
2019**

**Godzina
rozpoczęcia:
9:00**

**Czas pracy:
do 80 minut**

GH-H8-192

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 1.

Ludzie prowadzący koczowniczy tryb życia wspólnie polowali na zwierzęta. W okresach cieplejszych zakładali obozowiska i mieszkali w szałasach, a gdy robiło się zimniej, przenosili się do jaskiń. Z chwilą, gdy ludzie oswoili zwierzęta i zaczęli je hodować, zmienili tryb życia na osiadły.

Zadanie 1. (0–2)

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK albo NIE.

1. Udomowienie zwierząt miało wpływ na tryb życia człowieka.

TAK   NIE

2. Ludzie prowadzący koczowniczy tryb życia mieszkali tylko w jaskiniach.

TAK   NIE

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 2.

Nazywa się ten ustrój demokracją, ponieważ opiera się na większości obywateli. Każdy obywatel jest równy w obliczu prawa. W życiu państwowym kierujemy się zasadą wolności. Szanujemy prawa w życiu publicznym. Jesteśmy posłuszni władzy i prawom, zwłaszcza tym, które bronią pokrzywdzonych.

Zadanie 2. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

W tekście opisany jest ustrój polityczny ____

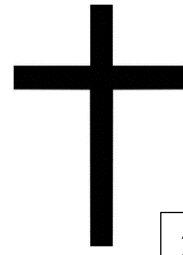
Sparty.	A
---------	---

Aten.	B
-------	---

Na podstawie ilustracji wykonaj zadanie 3.

1

2

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

Symbol religii powstałej w I wieku naszej ery jest oznaczony ____

numerem 1.	A
------------	---

numerem 2.	B
------------	---

Zadanie 4. (0–2)

Uporządkuj wydarzenia historyczne zgodnie z kolejnością chronologiczną. Wpisz do każdego wiersza tabeli odpowiednio literę A, B albo C.

1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze .	
2.	Wydarzenie chronologicznie trzecie .	

Bolesław Krzywousty dzieli Polskę na dzielnice.	A
---	---

Bolesław Chrobry koronuje się na króla Polski.	B
--	---

Mieszko I przyjmuje chrzest.	C
------------------------------	---

Na podstawie ilustracji wykonaj zadanie 5.

Kościół zbudowany
w latach 1079–1098.

Kościół zbudowany
w latach 1294–1442.

Zadanie 5. (0–1)

Oceń, czy zdanie jest prawdziwe. Zaznacz TAK albo NIE.

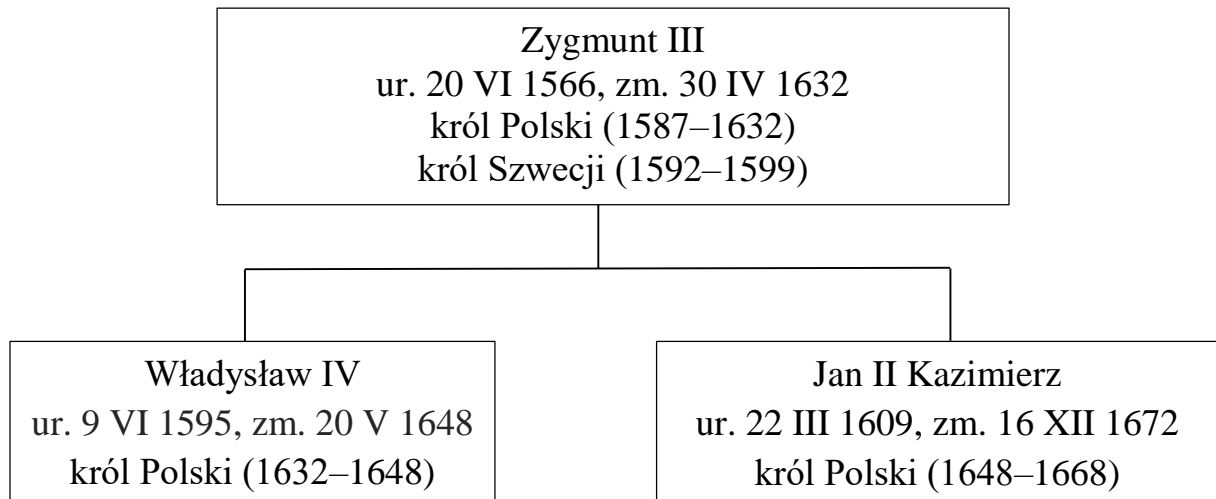
Kościół oznaczony numerem 1. zbudowany został wcześniej niż kościół oznaczony numerem 2.

TAK   NIE

Na podstawie tekstu i tablicy genealogicznej wykonaj zadanie 6.

Traktat pokojowy pomiędzy Szwecją a Polską został podpisany w Oliwie 3 maja 1660 roku. Zakończył on pięcioletni okres walk polsko-szwedzkich. Polski król zrzekł się praw do korony szwedzkiej.

Tablica genealogiczna dynastii Wazów (fragment)

Zadanie 6. (0–2)

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK albo NIE.

1. Wojna, o której mowa w tekście, miała miejsce za panowania Zygmunta III.

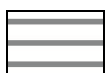
TAK   NIE

2. Jan II Kazimierz objął tron Polski po śmierci Władysława IV.

TAK   NIE

Na podstawie mapy wykonaj zadanie 7.

Ziemie Rzeczypospolitej w końcu XVII wieku

Podole (w latach 1672–1699 należało do Turcji)

Zadanie 7. (0–3)

Dokończ każde zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

1. W XVII wieku Rzeczpospolita graniczyła na wschodzie z ____

posiadłościami Habsburgów.	A
----------------------------	---

Rosją.	B
--------	---

2. W skład ziem Rzeczypospolitej wchodziły Korona oraz ____

Litwa.	A
--------	---

Szwecja.	B
----------	---

3. W latach 80. XVII wieku Podole należało do ____

Rzeczypospolitej.	A
-------------------	---

Turcji.	B
---------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 8.

Fragmenc deklarcji

Zgromadzeni na ogólnym kongresie ogłaszamy uroczyście, iż Zjednoczone Kolonie są i mają prawo być państwami wolnymi i niepodległymi, że wszelki węzeł łączności politycznej między nimi a państwem Wielkiej Brytanii jest i powinien być ostatecznie zerwany.

Zadanie 8. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

Deklaracja, której fragmenc zacytowano powyżej, została uchwalona w czasie ____

wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych.	A
---	---

wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych.	B
---	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 9.

W wieku, który nazywamy *wiekim pary i elektryczności*, nastąpiły ogromne zmiany w przemyśle, rolnictwie i w życiu społecznym. Zagęściła się i wydłużyła sieć kolejowa, unowocześniono transport morski. Zmieniały się warunki życia codziennego. Wiele miast skanalizowano i oświetlono. Zorganizowano w nich tanią komunikację miejską.

Zadanie 9. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

W tekście zostały opisane zmiany, które zaszły w ____

XVI wieku.	A
------------	---

XIX wieku.	B
------------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 10.

Car Rosji Aleksander I przeforsował na kongresie wiedeńskim decyzję o utworzeniu Królestwa Polskiego. Państwo to miało być połączone z Rosją i podlegać władcom rosyjskim. Po upadku powstania listopadowego w 1831 roku car Mikołaj I zlikwidował konstytucję, zniósł sejm i rozwiązał polską armię. Na ludność spadły też koszty utrzymania stacjonujących tu wojsk rosyjskich.

Zadanie 10. (0–3)

Dokończ każde zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

1. Królestwo Polskie zostało utworzone na kongresie, który odbył się w ____

Moskwie.	A
----------	---

Wiedniu.	B
----------	---

2. Sejm Królestwa Polskiego został zlikwidowany przez cara ____

Aleksandra I.	A
---------------	---

Mikołaja I.	B
-------------	---

3. Mieszkańcy Królestwa Polskiego po upadku powstania listopadowego mieli obowiązek utrzymywać armię ____

rosyjską.	A
-----------	---

polską.	B
---------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 11.

Po powstaniu listopadowym na emigracji powstało wiele ugrupowań politycznych. Do szybkiego podjęcia walki zbrojnej o niepodległość zachęcał twórca organizacji pod nazwą Zemsta Ludu, Joachim Lelewel. Natomiast zwolennicy odzyskania niepodległości Polski ze wsparciem monarchii zachodnich skupili się u boku księcia Adama Czartoryskiego i założyli organizację pod nazwą Hotel Lambert.

Zadanie 11. (0–2)

Dokończ każde zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

1. Do szybkiego wybuchu powstania przeciwko zaborcom nawoływali emigranci, którzy tworzyli ____

Hotel Lambert.	A
----------------	---

Zemstę Ludu.	B
--------------	---

2. Emigranci, którzy liczyli na pomoc państw zachodnich w odzyskaniu przez Polskę niepodległości, popierali ____

Adama Czartoryskiego.	A
-----------------------	---

Joachima Lelewela.	B
--------------------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 12.

W lipcu 1918 roku nie powiodła się ostatnia niemiecka próba przełamania frontu zachodniego. Wojska alianckie: amerykańskie, brytyjskie i francuskie przeszły do ofensywy. Cesarz Wilhelm II uznał, że wojna jest przegrana i trzeba prosić o pokój.

Zadanie 12. (0–1)

Oceń, czy zdanie jest prawdziwe. Zaznacz TAK albo NIE.

Tekst opisuje sytuację polityczną w Europie pod koniec wojen napoleońskich.

TAK   NIE

Na podstawie tabeli wykonaj zadanie 13.

Zachowania proekologiczne Polaków

Czy w ciągu ostatniego roku:	Odpowiedzi twierdzące według terminów badań	
	2000 rok	2011 rok
nie kupował(a) Pan(i) produktów szkodliwych dla środowiska?	56%	72%
segregował(a) Pan(i) odpadki domowe?	38%	71%
zajmował(a) się Pan(i) zbieraniem surowców wtórnych: szkła, puszek, makulatury itp.?	15%	41%

Zadanie 13. (0–2)

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK albo NIE.

1. W 2011 roku w porównaniu do roku 2000 więcej Polaków segregowało odpadki domowe.

TAK   NIE

2. W 2011 roku ponad połowa pytanych zbierała surowce wtórne.

TAK   NIE

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 14.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (fragment)

Art. 49.

Zapewnia się wolność i ochronę tajemnicy komunikowania się.

Art. 54.

Każdemu zapewnia się wolność sumienia i religii.

Zadanie 14. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

Adam, bez zgody siostry, otworzył list adresowany do niej, przez co złamał prawa i wolności zapisane w ____

art. 49. <i>Konstytucji.</i>	A
------------------------------	---

art. 54. <i>Konstytucji.</i>	B
------------------------------	---

Na podstawie ilustracji wykonaj zadanie 15.

Zadanie 15. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

Plakat jest elementem kampanii dotyczącej ____

ochrony przyrody.	A
-------------------	---

praw człowieka.	B
-----------------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 16.

Wszyscy uczniowie szkoły tworzą samorząd uczniowski, czyli mogą decydować w sprawach, które ich bezpośrednio dotyczą. Mogą wybierać swoich przedstawicieli, zgłaszać pomysły na ciekawe wydarzenia, wpływać na to, jak zorganizowana jest szkoła, oraz rozwijać swoje zainteresowania. Wybory do władz samorządu muszą być przeprowadzone zgodnie z zasadami demokracji.

Zadanie 16. (0–2)

Dokończ każde zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

1. Samorząd szkolny tworzą ____

wszyscy uczniowie szkoły.	A
---------------------------	---

uczniowie i wszyscy pracownicy szkoły.	B
--	---

2. Władze samorządu uczniowskiego wybierają ____

nauczyciele.	A
--------------	---

uczniowie.	B
------------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 17.

Korupcja to niewłaściwe zachowanie polegające na wykorzystywaniu przez urzędników i polityków powierzonej im władzy i przyjmowaniu korzyści majątkowych w zamian za nieuczciwe postępowanie.

Zadanie 17. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

Zachowanie opisane w tekście jest ____

pozytywne.	A
------------	---

negatywne.	B
------------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 18.

Rada gminy jest wybierana na pięcioletnią kadencję. Datę przeprowadzenia wyborów samorządowych ustala Prezes Rady Ministrów. W wyborach uczestniczyć może każdy mieszkaniec gminy mający w dniu głosowania ukończone 18 lat i niepozbawiony praw publicznych. Liczba radnych zależy od wielkości danej gminy.

Zadanie 18. (0–3)

Dokończ każde zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

1. Wybory do rady gminy odbywają się w dniu ustalonym przez ____

ministra spraw wewnętrznych i administracji.	A
--	---

premiera rządu.	B
-----------------	---

2. Liczba radnych w gminie jest ____

uzależniona od liczby jej mieszkańców.	A
--	---

taka sama w każdej gminie.	B
----------------------------	---

3. Wybory do rady gminy odbywają się co ____

pięć lat.	A
-----------	---

cztery lata.	B
--------------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 19.

Mieszkańcy jednej ze wsi w południowej Polsce od dłuższego czasu skarżą się na brak przedszkola. W związku z tym napisali pismo, w którym proszą, aby przedszkole powstało w ich miejscowości. Pod petycją podpisała się większość mieszkańców.

Zadanie 19. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

Mieszkańcy wsi swoją petycję powinni skierować do ____

radnych gminnych, którzy ich reprezentują.	A
--	---

Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.	B
---------------------------------------	---

Na podstawie ilustracji wykonaj zadanie 20.

Zadanie 20. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

Zadaniem banku, którego siedzibę przedstawiono na ilustracji, jest ____

udzielanie pożyczek obywatelom.	A
------------------------------------	---

emisja pieniądza.	B
-------------------	---

GH-H8-192

Uprawnienia ucznia do
nieprzenoszenia zaznaczeń na kartę

WYPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD UCZNI

--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

Nr zad.	Odpowiedzi		
1.1	☐	☐	
1.2	☐	☐	
2	☐	☐	
3	☐	☐	
4.1	☐	☐	☐
4.2	☐	☐	☐
5	☐	☐	
6.1	☐	☐	
6.2	☐	☐	
7.1	☐	☐	
7.2	☐	☐	
7.3	☐	☐	
8	☐	☐	
9	☐	☐	
10.1	☐	☐	
10.2	☐	☐	
10.3	☐	☐	
11.1	☐	☐	
11.2	☐	☐	
12	☐	☐	

W
Y
P
E
Ł
N
I
A

E
G
Z
A
M
I
N
A
T
O
R

Nr zad.	Odpowiedzi	
13.1	☐	☐
13.2	☐	☐
14	☐	☐
15	☐	☐
16.1	☐	☐
16.2	☐	☐
17	☐	☐
18.1	☐	☐
18.2	☐	☐
18.3	☐	☐
19	☐	☐
20	☐	☐

--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD EGZAMINATORA

.....
Czytelny podpis egzaminatora